

Важливий момент в оцінці презентацій полягає в залученні студентів до аналізу презентації за такими критеріями, як відповідність матеріалу темі, правильне лексичне та граматичне оформлення матеріалу, переконливість, структурованість доповіді, актуальність теми і т. д. При обговоренні презентації студенти вказують на її переваги та недоліки, а також зазначають помилки, які необхідно усунути.

Для отримання об'єктивної кінцевої оцінки командної презентації необхідно забезпечити максимальний рівень збалансованості груп, щоб уникнути появи «аутсайдерів».

Важливим моментом у застосуванні методів інтегративної оцінки успішності є визначення двох типів результативності: індивідуальної та групової. За результатами нашого дослідження групова повинна займати щонайменш 40 % від загальної оцінки, 20% повинна складати індивідуальна робота студентів протягом семестру (переклади, перекази, реферування, написання ділових документів тощо) та 40% складає відповідь на іспиті.

Таким чином, ми бачимо, що найбільш об'єктивною буде інтегративна оцінка знань студентів, і тому ми вважаємо доцільним поступово вводити такий засіб оцінки знань в навчальному процесі, особливо на старших курсах, де значно збільшується обсяг позакласної самостійної роботи.

О. В. Капустіна, ст. викладач

ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Аналіз особливостей професійного самовизначення старшокласників свідчить про те, що найбільшого впливу воно зазнало внаслідок формування в Україні ринкової економіки. Соціально-економічні перетворення, що відбулися протягом останнього десятиріччя, суттєво вплинули на систему ціннісних орієнтацій і мотиви вибору школярами майбутньої професії, що не могло не позначитися на результатах їх професійного самовизначення. Зараз значна частка старшокласників (за різними оцінками від 30 до 65 % респондентів) пов'язує свою майбутню трудову діяльність із підприємництвом та бізнесом.

Допомога учневі у правильному виборі професії передбачає необхідність спеціальної організації їхньої діяльності, що включає: одержання знань про себе (образ «Я»), про світ професійної праці (аналіз професійної діяльності), співвіднесення знань про себе і знань про професійну діяльність (професійна проба). В ідеальному варіанті школяр приймає рішення про майбутню професію на основі знань щодо власних особливостей та здібностей, розширеної інформації про основні типи професій (мета, знаряддя, умови праці, вимоги, які вона ставить до людини та ін.) та за наявності певного досвіду діяльності за обраним фахом. Такі завдання як формування образу «Я» та здійснення професійних проб знаходяться поза межами завдань масової економічної підготовки. Але оскільки сьогодні спостерігається гіперорієнтація учнів на професії сфери підприємницької діяльності та бізнесу, із позицій професійного самовизначення було б бажаним надавати учням об'єктивну та повну інформацію про цей напрям трудової діяльності. Проте дослідження, отже дослідження ідчить про низький рівень освіченості учнів щодо особливостей трудової діяльності у сфері бізнесу.

Серед учнів 10—11-х класів середніх закладів освіти м. Києва, які визначили професії сфери підприємництва та бізнесу як перспективний напрямок подальшої трудової діяльності або надбання вищої освіти, нами було проведено дослідження, спрямоване на визначення зв'язку між вибором професії та здійсненням економічної підготовки учнів у школі.

Як зазначалося вище, одним із факторів, що впливає на вибір майбутньої професії, є поінформованість школяра про неї. При цьому будь-яка професія характеризується за декількома параметрами, які фіксуються у професіограмі або опису професії. Порівняння зроблених учнями описів професії з еталонним дозволяє визначити індекс інформованості (позначається I , максимальне значення дорівнює одиниці) про неї. Останній обчислюється за формулою:

$$I = \frac{N1 + N2 \cdot 0,5 + N3 \cdot 0}{N1 + N2 + N3},$$

де $N1$, $N2$, $N3$ — кількість учнів, які мають продану професію відповідно достатньо повну, часткову та незначну уяву.

Дослідження, проведені в класах, де здійснювалася (група А) та не здійснювалася (група Б) економічна підготовка учнів, дали наступні результати (табл. 1).

Таблиця 1

**КОЕФІЦІЄНТ ІНФОРМОВАНOSTІ УЧНІВ
ПРО ПРОФЕСІЙ СФЕРИ БІЗНЕСУ**

Складова опису професії	Група	
	А	Б
Загальні відомості про професію	0,88	0,77
Предмет праці	0,44	0,21
Цілі праці	0,36	0,20
Знаряддя праці	0,64	0,55
Умови праці	0,90	0,68
Вимоги професії до людини	0,30	0,28
Основні виробничі операції	0,80	0,68
Середнє значення	0,61	0,48

Одержані результати свідчать про те, що для школярів, які обрали професії сфери підприємництва та бізнесу, притаманним є незадовільний рівень знань про них. У першу чергу це відноситься до таких складових характеристики професій як предмет та цілі праці, вимоги, які професія ставить до людини. Таким чином, навіть у школярів, які вивчають економіку у школі (в основному в процесі трудового до-професійного навчання та професійно орієнтованих спецкурсів) уявлення про обрану професію не можна вважати достатніми. Одна з причин низької поінформованості старшокласників про професії сфери економіки та бізнесу полягає в тому, що джерела відповідної інформації знаходяться переважно поза площиною педагогічного впливу. Основні джерела одержання інформації про відповідні професії старшокласниками приведено в табл. 2.

Таблиця 2

**ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ОДЕРЖАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРОФЕСІЙ
СФЕРИ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА БІЗНЕСУ (РАНГОВІ МІСЦЯ)**

Джерело інформації	Група	
	А	Б
Заняття в школі	III	V
Батьки	I	I
Засоби масової інформації	II	III
Спеціальна література	IV	IV
Друзі, однолітки	VI	VI
Власний досвід	V	II
Інше	VII	VII

Таким чином, школа не є провідним джерелом об'єктивної інформації щодо майбутньої професії, що часто призводить до стигматизації, перекрученого становлення у учнів до образу підприємця, формує непрофесіоналізм, який може зберігатися і в подальшій трудовій діяльності у сфері бізнесу. Слід зазначити, що здійснення економічної підготовки в цілому позитивно впливає на усвідомлений вибір учнями професій сфери підприємницької діяльності. Проте, на нашу думку, було б доцільно доповнити діючі програми відповідним матеріалом та впровадити нові навчальні курси (наприклад — «Людина в світі економіки та бізнесу», «Професії і спеціальності в області економіки» тощо), які б більш глибоко знайомили школярів із відповідними професіями.

Л. І. Чеботарьова, ст. викладач

ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ

Мета, основні категорії та проблеми економічної підготовки школярів

На думку дослідників, економічна освіта школярів повинна здійснюватися за двома напрямками:

- засвоєння економічних знань;
- формування економічно доцільних навичок, звичок і якостей особистості в спеціально організованій діяльності.

Узагальнюючи наведені в наукових педагогічних джерелах відомості, є всі підстави зробити висновок про те, що головна мета економічної освіти й виховання школярів — закласти основи економічної культури.

Мета економічної освіти й виховання школярів може бути досягнута завдяки вирішенню таких завдань:

- ◆ формування основ економічних знань;
- ◆ формування економічних умінь і навичок в умовах спеціально організованої навчальної діяльності;
- ◆ формування основ економічного мислення;
- ◆ розвиток економічно важливих якостей особистості;
- ◆ подолання негативних якостей, які можуть мати місце в економічній діяльності;
- ◆ виховання культури споживання, уміння узгоджувати потреби з економічними можливостями їх задоволення;
- ◆ виховання економічно усвідомленого ставлення до праці та її результатів.